

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2026

Tuusulan kunnan luonnon monimuotoisuusohjelma

Asianro: 89/11.01.01/2026

Kuntakehityslautakunta 11.2.2026

Kunnanhallitus

Kunnanvaltuusto

Työryhmä

Elina Ruotanen, Ympäristösuunnittelija

Suvi Kaski, Tuusulan kunta, Kehittämispäällikkö, kasvun ja ympäristön toimialue

Terhi Wermundsen, Erityisasiantuntija

Ohjausryhmässä mukana olleita asiantuntijoita:

Anne Olkkola, Kaavoituspäällikkö

Elisa Salmi, Ilmastokoordinaattori

Hanna Keinänen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Helena Sundström, Projektipäällikkö

Katja Repo, Yhteisömanageri

Laura Aalto, Oppimisen asiantuntija

Laura Turpeinen, Viheralueasiantuntija

Mia Järvinen, Kunnanpuutarhuri

Tiia Niemelä, Kaavasuunnittelija

Lisäksi mukana asiantuntijoita

maankäytöstä, vapaa-aikapalveluista sekä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta.

Teksti ja taitto: Elina Ruotanen

Kuvat: Tuusulan kunnan kuvapankki

Tuusulan luonnon monimuotoisuusohjelma

Sisällysluettelo

Tuusulan LUMO-ohjelma	1
Luonnon monimuotoisuusohjelman valmistelu	2
Lumo-ohjelman prosessikuvaus	3
Luonnon monimuotoisuus	4
Monimuotoisen luonnon hyödyt kuntalaisille	6
Tuusulan luonto	7
Luonnon monimuotoisuuden nykytila Tuusulassa	9
LUMO-ohjelman päätavoitteet ja toimenpiteet	10
Päätavoitteet	11
Toimenpidekortit	12
Termistö	18
Lähteet	20

Tuusulan LUMO-ohjelma

Luonnon monimuotoisuus on keskeinen osa kuntien ympäristön, hyvinvoinnin ja talouden kestävyyttä. Tuusulan kunnan luonnon monimuotoisuusohjelma (LUMO) on laadittu suojelemaan ja edistämään tätä paikallista biodiversiteettiä, jotta voimme taata terveellisen ja kestävän elinympäristön nykyisille ja tuleville sukupolville.

Tuusulan kunta on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja edistämiseen - LUMO-ohjelma on keskeinen osa tätä sitoumusta. Ohjelman avulla pyritään luomaan kestävä ja monimuotoinen ympäristö, joka tukee sekä ihmisten että luonnon hyvinvointia. Luonnon monimuotoisuus on huomioitu sekä pormestariohjelmassa että kunnan strategiassa vuosille 2025-2029.

Tuusulan LUMO-ohjelma keskittyy alkuvaiheessa kunnan omistuksessa oleviin alueisiin, mutta sen tavoitteena on laajentua tulevaisuudessa osallistamaan myös yksityiset maanomistajat, yritykset ja asukkaat.

LUMO-ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on suunniteltu alkuvaiheessa mahdollisimman yksinkertaisiksi ja helposti toteutettaviksi, jotta ne voidaan tehokkaasti integroida kunnan sisäisiin prosesseihin. Tavoitteena on kehittää ohjelmaa jatkuvasti, kun kokemusta ja tietoa luonnon monimuotoisuustyöstä kertyy. Näin varmistamme, että ohjelma pysyy ajantasaisena ja kykenee vastaamaan muuttuvan ympäristön haasteisiin. Luonnon monimuotoisuuden mittarit ja seurantatyökalut kehittyvät jatkuvasti: muokattavalla ja kehittyvällä ohjelmalla uudet työkalut pystytään ottamaan mukaan kunnan luonnon monimuotoisuustyöhön joustavasti.

Luonnon monimuotoisuusohjelman valmistelu

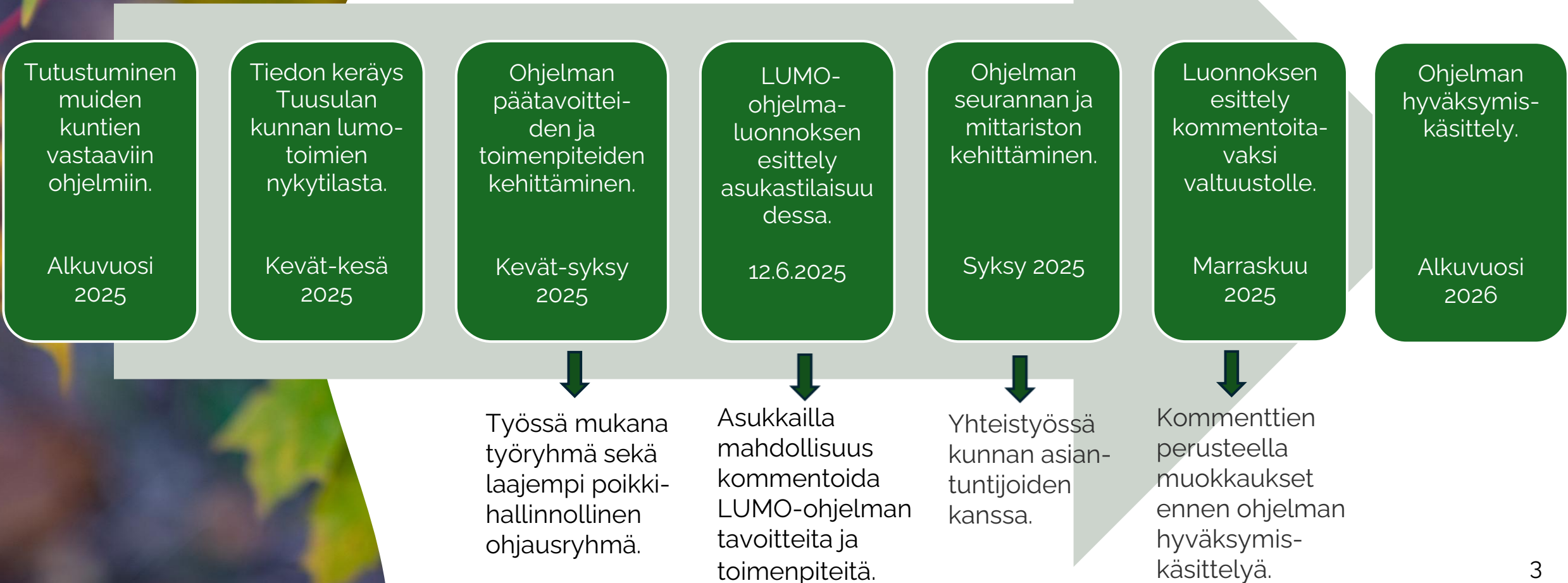
Ohjelman laatiminen on ollut laaja-alainen yhteistyöprosessi, johon on osallistunut kunnan eri toimialojen asiantuntijoita. Työ- ja ohjausryhmien avulla ohjelman laatimiseen on saatu monipuolista osaamista. Kunnan eri palvelualueita edustavat jäsenet ovat tuoneet esiin näkökulmia muun muassa kuntakehityksen, maankäytön, ympäristönsuojelun, viheralueiden hoidon ja virkistyspalveluiden näkökulmasta.

Ohjausryhmä on tukenut ohjelman valmistelua strategisella tasolla ja varmistanut, että ohjelma linjautuu kunnan tavoitteisiin ja käytännön toimintaan. Työryhmän ja ohjausryhmän kokouksissa ohjelmaa on käsitelty monelta eri kannalta ja keskustelut ovat olleet arvokkaita ohjelman sisällön kehittämisessä. Eri alojen asiantuntijoiden kommentit ja näkemykset ovat olleet keskeisiä, jotta ohjelmasta on saatu kokonaisuus, joka palvelee kunnan tarpeita ja tukee luonnon monimuotoisuuden turvaamista pitkällä aikavälillä. Kiitämme kaikkia ohjelman valmistelussa mukana olleita asiantuntijoita heidän panoksestaan tämän työn onnistumiseksi.

Kuntapäättäjillä ja kuntalaisilla oli mahdollisuus kommentoida ohjelmaluonnosta; päättäjät kommentoivat ohjelmaa syksyllä 2025 ja kuntalaisilla oli mahdollisuus osallistua ohjelmaluonnoksen kehittämiseen kesäkuussa 2025 järjestetyssä työpajassa.

LUMO-ohjelman prosessikuvaus

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti muodostaa maapallolla monimutkaisen verkoston, joka koostuu eliöistä, elinympäristöistä ja niiden välisistä vuorovaikutuksista. Tämä verkosto ylläpitää elämän edellytyksiä maapallolla. Luonnon monimuotoisuus käsittää **lajien määrän** lisäksi myös niiden **geneettisen vaihtelun** ja **elinympäristöjen monimuotoisuuden**.

Luonnon monimuotoisuus on elintärkeää, sillä se tarjoaa meille mm. ravintoa, puhdasta vettä ja happea, terveyshyötyjä, rakennusmateriaaleja, pölytyspalveluita sekä suojaa ilmastonmuutoksen haittavaikutuksilta. Näitä hyötyjä kutsutaan ekosysteemipalveluiksi, jotka toimivat sitä tehokkaammin mitä monimuotoisempana luonto säilyy.

Valitettavasti ihmisten toiminta on kuitenkin nykyisellään johtanut luonnonvarojen ylikulutukseen, saastumiseen, haitallisten vieraslajien leviämiseen sekä ilmaston liian nopeaan lämpenemiseen aiheuttaen näin luonnon monimuotoisuuden hupenemista ja heikkenemistä. Elinympäristöt häviävät ihmisen maankäytön myötä, minkä johdosta lajien elinympäristöt pirstaloituvat, vähenevät ja jopa häviävät kokonaan.

Suomessa erityisesti metsien ja soiden pitkäaikainen hyödyntäminen on heikentänyt luonnon monimuotoisuutta merkittävästi. Lajien kannalta tärkeät rakennepiirteet, kuten kuolleen puun määrä, vanhojen metsien osuus ja lehtipuiden runsaus, ovat vähentyneet, mikä on johtanut erityisesti lehtojen ja ikääntyneiden metsien lajiston uhanalaistumiseen.

Myös perinneympäristöt ja tunturialueet ovat Suomessa voimakkaassa ahdingossa: perinnebiotooppien umpeenkasvu ja tunturialueiden ylilaidunnus kiihdyttävät lajien taantumista ja paikoin niiden häviämistä.

Ilmiö näkyy laajemminkin maailmassa, sillä selkärankaisten villieläinten populaatiot ovat kutistuneet 73 % vuosien 1970 ja 2020 välillä, ja jopa miljoona lajia on vaarassa kadota kokonaan. Suomessakin joka yhdeksäs laji on arvioitu uhanalaiseksi.

Monimuotoisen luonnon hyödyt kuntalaisille

Monimuotoinen luonto tuottaa kuntalaisille monia jokapäiväisiä hyötyjä, jotka tukevat terveyttä, hyvinvointia ja arjen sujuvuutta. Toimivat ekosysteemit takaavat puhtaan ilman ja veden, edistävät ravinteiden kiertoa sekä maaperän muodostumista, ja mahdollistavat ruuantuotannon pölytyksen ja luonnonvarojen kestävän käytön kautta. Luonnon monimuotoisuus auttaa myös hallitsemaan ilmastonmuutoksen riskejä, kuten tulvia ja hellejaksoja, mikä lisää elinympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

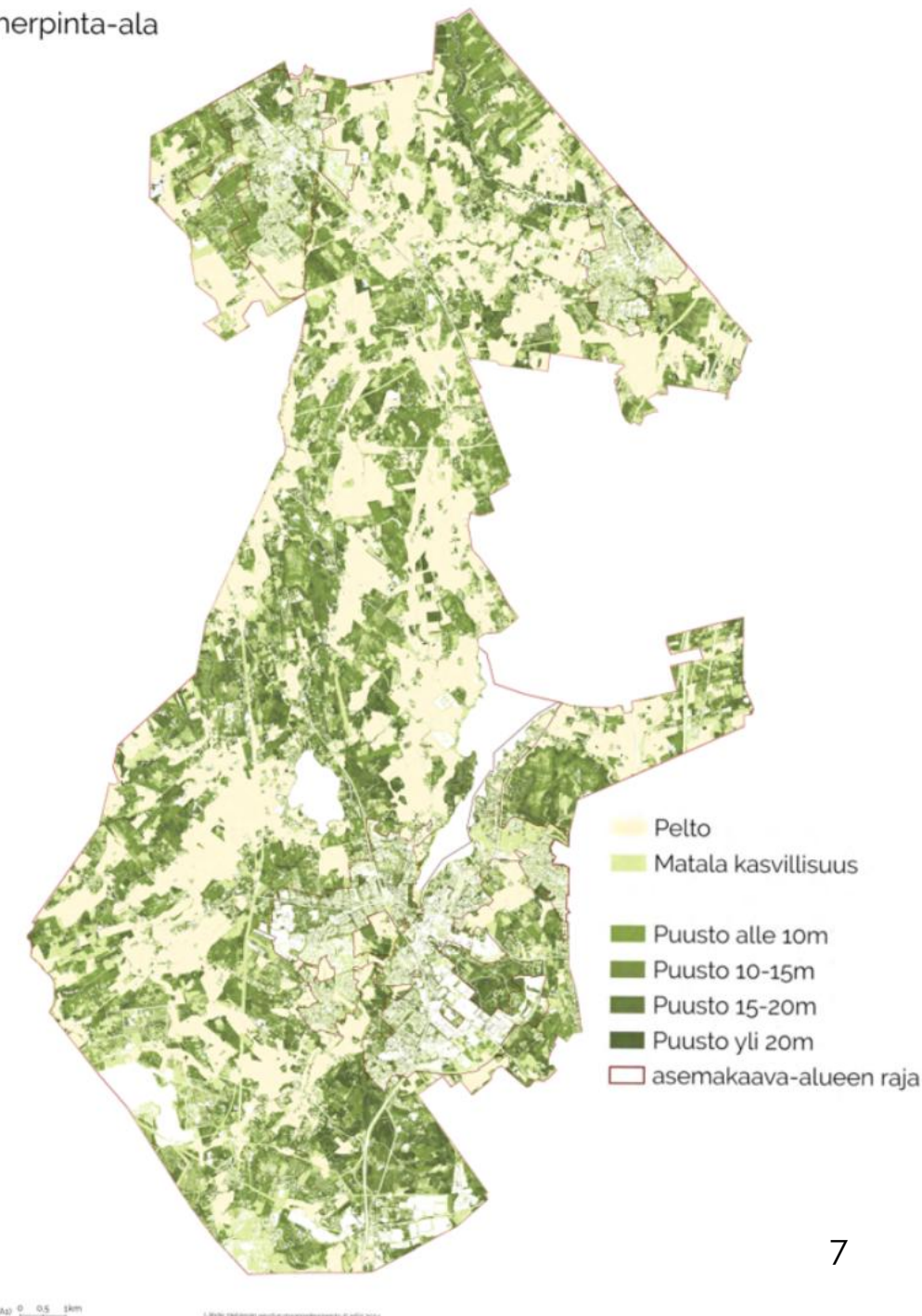
Luonto tarjoaa kuntalaisille lisäksi merkittäviä aineettomia hyötyjä. Lähiluonto, maisemat ja virkistysalueet tukevat fyysistä ja henkistä terveyttä, edistävät oppimista sekä rikastuttavat kulttuuria ja paikallisidentiteettiä. Mahdollisuudet ulkoiluun, luonnossa liikkumiseen ja elämyksiin lisäävät elämänlaatua ja yhteisöllisyyttä. Monimuotoinen luonto on kunnan vetovoima- ja pitovoimatekijänä. Se vahvistaa myönteistä imagoa ja tekee kunnasta miellyttävän paikan asua, työskennellä ja vierailla.

Tuusulan luonto

Tuusulan kunnassa parhaillaan laadinnassa olevassa vihersiniverkostosuunnitelmassa (VISSI) on tarkasteltu koko kunnan alueen ekologisia verkostoja ja viherrakennetta. Raportissa todetaan, että Tuusula on vihreä ja maalaismainen kunta, jossa pellot ja avoimet alueet muodostavat merkittävän osan maisemasta.

Kunnan pinta-alasta 93 % on rakentamatonta ja pinnoittamatonta aluetta ja 85 % kasvullista aluetta. Peltoja kunnan pinta-alasta on jopa 27 %. Rakentaminen keskittyy pääasiassa Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken taajamiin, joista Jokela on selkeästi vihrein. Hyrylään sen sijaan kohdistuu suurimmat rakentamispaineet, mikä voi vaikuttaa viheralueiden vähenemiseen.

VISSI:ssä on tarkasteltu koko kunnan laajuudelta metsäisiä elinympäristöjä, avointen ympäristöjen verkostoa sekä siniverkoston eli kosteiden alueiden merkitystä. Laajoja, metsäisiä alueita kunnassa on melko vähän, suurimmat metsäiset alueet sijoittuvat kunnan etelä- ja keskiosiin, muuten metsäalueet ovat pirstaleisia. Kunnan läpi virtaavien jokien varret korostuvat metsäisinä kaistaleina muuten maaseutumaisessa maisemassa. Avoimet peltomaisemat ovat Tuusulalle luonteenomaisia, ja niittyalueita pyritään lisäämään rakennettuun ympäristöön. Siniverkoston rungon kunnassa muodostavat alueen kaksi järveä; Tuusulanjärvi ja Rusutjärvi sekä virtavedet; Tuusulanjoki, Palojoki ja Keravanjoki. Kunnan alueella on myös paljon lampia sekä pienempiä vesiuomia.

Luonnonsuojelualueita kunnassa on melko vähän, vain noin 1,4 % kunnan pinta-alasta. Kunnan omistamia luonnonsuojelualueita on noin 130 hehtaaria. Luontoselvityksiä on tehty ja tehdään kuitenkin koko ajan, jotta saataisiin selville kunnasta löytyvät mahdollisesti suojeltavat ja huomioitavat kohteet.

Luonnon monimuotoisuuden nykytila Tuusulassa

Tuusulan kunnassa luonnon monimuotoisuus on laajasti huomioitu jo ennen LUMO-ohjelman laatimista. Tämä tärkeä työ on tuotu esille myös nyt laaditussa LUMO-ohjelmassa. Tähän on kerätty osa toimista, jota muun muassa viherpalvelut ja kaavoitus toteuttavat jo nyt jokapäiväisessä työssään.

- Puistojen ja viheralueiden hoidossa torjutaan vieraslajeja, suositetaan kotimaista taimimateriaalia, huomioidaan pörriäiset suosimalla kukkivia kasveja läpi kasvukauden sekä suunnitellaan istutusalueet monimuotoisiksi ja istutetaan niittyjä nurmikoiden sijaan ja tienvarsille.
- Viljellään kukkapeltoja pörriäisten ja asukkaiden iloksi.
- Metsien hoidossa noudatetaan puistometsäsuunnitelmaa, jossa huomioidaan monimuotoinen metsäluonto, ilmastokestävät toimenpiteet sekä lahopuu.
- Tarjotaan apua asukkaille esimerkiksi vieraslajitalkoisiin tai roskienkeruutalkoisiin.
- Kaavoituksessa tehdään jatkuvasti luontoselvityksiä osana kaavatöitä sekä tuetaan selvitysten pohjalta luonnon arvojen säilymistä mm. kaavamerkinnöin ja -määräyksin.
- Edistetään luonnonsuojelualueiden perustamista ja hoitamista.
- Viherkerrointa sovelletaan tietyin osin osana uusia kaavahankkeita.
- Osallistutaan erilaisten LUMO-työkalujen ja -ohjelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon.
- Ruokapalveluilla on kattava vastuullisuussuunnitelma.

LUMO-ohjelman päätavoitteet ja toimenpiteet

Tuusulan LUMO-ohjelma sisältää viisi päätavoitetta, joiden alle on koottu useita toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhdessä ne muodostavat kokonaisvaltaisen suunnitelman luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja parantamiseksi.

Ohjelman tavoitteena on:

- huomioida jo kunnassa tehtävät toimet,
- kehittää uusia keinoja tuoda LUMO-työ näkyväksi,
- varmistaa, että luonnon monimuotoisuus otetaan laajasti huomioon, jotta vaikutus olisi mahdollisimman merkittävä.

LUMO-ohjelman ja siinä esitettyjen toimenpiteiden edistymistä seurataan ja raportoidaan vuositason osana talouden ja toiminnan raportointia. Pieni osa toimenpiteistä on kertaluonteisia ja niiden seuranta päättyy, kun tavoitteet on saavutettu. Alkuvaiheessa painopiste on kunnan omistamilla alueilla, mutta ohjelman on tarkoitus laajentua myöhemmin osallistamaan myös yksityiset maanomistajat ja yritykset.

Ohjelma on laadittu yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa ja sen avulla lisätään tietoa luonnon monimuotoisuudesta koko kunnan henkilöstölle.

Päätavoitteet

1. Tuusulan
luonto on
monimuotoista.

2. Ekologisten
verkostojen ja
viherverkostojen
jatkuvuus on
turvattu.

3. Arvokkaat
luontokohteet,
uhanalaiset
luontotyypit ja -
lajit on
tunnistettu ja
säilyminen
turvattu.

4. Asukkaiden ja
muiden
sidosryhmien
luontotietoa on
lisätty.

5. Vesistöjen
tilaa on
parannettu.

Toimenpidekortit

Toimenpidekorteissa on esitetty kunkin päätavoitteen osalta yksityiskohtaiset toimenpiteet ja mittaristo, joiden avulla tavoitteiden saavuttamista voidaan seurata ja arvioida. Taulukkoon on lisätty myös vastuusarake, jossa nimetään kyseisestä toimenpiteestä vastuussa oleva taho. Nämä vastaavat osaltaan mittareiden seurannasta ja raportoinnista vuosittain.

"Seurannan kesto" -sarakkeessa kerrotaan, onko kyseinen toimenpide kertaluonteinen vai jatkuvaa seurantaa vaativa. Kertaluonteiset toimenpiteet toteutetaan kerran ja ne voidaan sen jälkeen joko poistaa seurantaraportista tai jättää muistiin toimenpiteen loppuunsaattamisvuosi. Jatkovaa seurantaa vaativat toimenpiteet puolestaan edellyttävät säännöllistä tarkkailua ja arviointia, jotta niiden pitkäaikainen vaikuttavuus voidaan varmistaa.

Päätavoite	Toimenpide	Mittarit/seuranta	Vastuutaho	Seurannan kesto
1. Tuusulan luonto on moni- muotoista	1.1 Ehkäistään vieraslajien leviämistä lisäämällä tietoisuutta niiden haittavaikutuksista ja toteutetaan toimenpiteitä niiden torjumiseksi.	Vieraslajien torjuntatoimenpiteet kunnan omistamissa alueilla. (listaus tai kpl määrä) Tiedotus, koulutustilaisuudet ja asukkaiden osallistaminen sekä erilaiset vieraslajikampanjat, (listaus)	Ympäristökeskus, viherpalvelut	Jatkuva
	1.2 Jatketaan kunnan metsien hoitoa luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys huomioiden.	Metsänhoidolliset toimenpiteet, jotka lisäävät monimuotoisuutta ja huomioivat ilmastokestävyys kunnan omistamilla metsäalueilla. (listaus)	Viherpalvelut	Jatkuva
	1.3 Jatketaan kunnan rakennettujen viheralueiden kehittämistä ja ylläpitoa siten, että ne tarjoavat monipuolisia elinympäristöjä eri lajeille.	Monimuotoisuutta lisäävät toimet rakennetuilla viheralueilla. (listaus), osa jatkuvaa osa uusia toimenpiteitä.	Viherpalvelut	Jatkuva
	1.4 Tonttien vihertehokkuutta ja luonnon monimuotoisuutta lisätään asemakaava-alueilla valituissa kortteleissa soveltamalla viherkerroin-työkalua.	Viherkerroinmääräys on kirjattu asemakaavaan, kpl tai tarkempi listaus. (Ehdotusvaiheessa ja hyväksymisvaiheessa olevat asemakaavat, joissa viherkerroin-työkalu on kirjattu mukaan)	Kaavoitus	Jatkuva

Päätavoite	Toimenpide	Mittarit/seuranta	Vastuutaho	Seurannan kesto
2. Ekologisten verkostojen ja viherverkostojen jatkuvuus on turvattu.	2.1 Tunnistetaan ja huomioidaan ekologiset verkostot osana kuntasuunnittelua.	VISSI-työ on hyväksytty VISSI-työn huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa (esim. onko käytävät huomioitu kaavoituksessa, verkostot tarkastelu paikkatiedolla)	Kaavoitus, viherpalvelut, kunnallistekniikan suunnittelu	VISSI-työn hyväksyminen kertaluonteinen. Työn huomioiminen jatkuva.
	2.2 Kehitetään ja säilytetään taajama-alueiden viherverkostoja kattavasti osana kuntasuunnittelua.	Asemakaavoitettujen viheralueiden pinta-ala vähintään 30 % asemakaava-alueen pinta-alasta. * Asemakaava-alueella asuvilla asukkailla on enintään 300 metriä vähintään 1,5 hehtaarin laajuiselle viheralueelle.	Kaavoitus, viherpalvelut	Jatkuva
	2.3 Ulkoilureitit ja virkistysalueet suunnitellaan luontoa säästäen.	Suunnitelmat, listaus (missä ja minkälaisia, sanallinen)	Yhdyskuntatekniikka, kaavoitus	Jatkuva

*Asemakaavassa osoitettujen virkistys-, puisto-, maa- ja metsätalous-, suojaviher- ja/tai suojelualueiden osuus suhteessa muuhun asemakaavoissa osoitettuun maankäyttöön.

Päätavoite	Toimenpide	Mittarit/seuranta	Vastuutaho	Seurannan kesto
3. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit on tunnistettu ja säilyminen turvattu.	3.1 Edistetään uusien luonnonsuojelualueiden perustamista mm. lisäämällä yksityisten maanomistajien tietoisuutta ja tunnistamalla kunnan omistamien maiden suojelupotentiaalia.	Suunnitelma luonnonsuojelualueiden lisäämiseksi EU:n biodiversiteettistrategian edistämiseksi, luonnonsuojelualueiden osuus koko kunnan maa-alueista, kampanjat ja tiedotus.	Kaavoitus, maankäyttö, viherpalvelut, viestintä, ympäristökeskus	Jatkuva
	3.2 Ollaan mukana kehittämässä ja käyttöönottamassa luonnon monimuotoisuutta turvaavia työkaluja ja ohjeistuksia.	Missä kaikessa kunta on mukana, luettelo	Kaavoitus, yhdyskuntatekniikka	Jatkuva
	3.3 Luontoa kartoitetaan osana maankäytön kehittämishankkeita, arvokkaat elinympäristöt pyritään säästämään ja niiden tilaa parantamaan.	Kaavoitusten yhteydessä tehtyjen luontokartoitusten määrä/vuosi, hoitotoimet luonnonsuojelualueilla	Kaavoitus, viherpalvelut, ympäristökeskus	Jatkuva
	3.4 Luontotiedot löytyvät kunnan paikkatietojärjestelmästä ja niitä hyödynnetään kunnan toiminnan suunnittelussa.	Paikkatiedot pidetään ajan tasalla.	Paikkatieto, kaavoitus	Jatkuva

Päätavoite	Toimenpide	Mittarit/seuranta	Vastuutaho	Seurannan kesto
4. Aukkaiden ja muiden sidosryhmien luontotietoa on lisätty.	4.1 Perustetaan poikkihallinnollinen työryhmäedistämään ja seuraamaan LUMO-ohjelman toteutumista.	Toimijat ryhmässä on nimetty, Työryhmän kokoontumiset/kpl	KY, kehittäminen ja hallinto, vastaavana kaavoituksen erityisasiantuntija	Jatkuva
	4.2 Päivitetään perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ympäristökasvatusohjelmat sisältämään luonnon monimuotoisuuteen liittyviä työkaluja.	Perusopetuksen ohjelma, Päivitykset tehty Varhaiskasvatusohjelman päivitys tehty	Sivistys Tekijä voi olla esimerkiksi ulkoinen oppilaitosyhteistyö	Kertaluonteinen
	4.3 Esitys Luontoviisaat kunnat - verkostoon liittymisestä viedään päätöksentekoon.	Liittyminen verkostoon. LUMO-ohjelman tiedotukset kuntalaisille.	KY, Kehittäminen ja hallinto, vastaavana kaavoituksen erityisasiantuntija	Liittyminen kertaluonteinen, tiedotus jatkuvaa
	4.4 Lisätään kuntalaisten luontotietoutta ja osallistetaan luonnon monimuotoisuutta edistäviin toimiin.	Tapahtumien ja tilaisuuksien määrä. Erilaisten kampanjoiden lukumäärä vuosittain vaihtuvien teemojen. Esimerkiksi: Linnut, vieraslajit, vesistöjen turvaaminen, monimuotoisuus omalla pihalla.	Viestintä, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, vastaavana kaavoituksen erityisasiantuntija	Jatkuva

Päätavoite	Toimenpide	Mittarit/seuranta	Vastuutaho	Seurannan kesto
5. Vesistöjen tilaa on parannettu.	5.1 Kartoitetaan arvokkaat vesistökohteet.	Tehdyt kartoitukset ja selvitykset/vuosi, Kartoitusten kattavuus kunnan alueella (jos tieto saatavilla).	Kaavoitus yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa	Jatkuva
	5.2 Seurataan järvien, virtavesien ja pienvesien tilaa.	Seurantaraportit	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	Jatkuva
	5.3 Tehdään vesien tilaa parantavia toimenpiteitä.	Toimenpiteiden lukumäärä ja lyhyt kuvaus	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, yhdyskuntatekniikka	Jatkuva
	5.4 Hulevesiohjelman loppuun saattaminen ja tuominen kunnan ja sen toimijoiden käyttöön.	Ohjelma on valmistunut. Ohjelman vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen / Ohjelman toimenpiteiden seuranta.	Yhdyskuntatekniikka, kaavoitus huomioi suunnittelussa	Ohjelman tuottaminen kertaluonteinen, tarvittaessa päivittäminen. Käyttö jatkuva.

Termistö

Ekologinen kompensatio: Ekologisen kompensaation avulla ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Ekologinen kompensatio on viimesijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. Sitä voisi siis käyttää vain tapauksissa, joissa ei ole muuta mahdollista ratkaisua. Ekologinen kompensatio edistää osaltaan tavoitetta luontokadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä. [Ekologinen kompensatio - Ympäristöministeriö](#)

Ekologinen verkosto: Ekologinen verkosto koostuu toisiinsa kytkeytyneistä luonnon ydinalueista ja niitä yhdistävistä ekologisista käytävistä. Käytäväalueita voivat olla esimerkiksi metsäkaistaleet, jokien varret, peltojen reunavyöhyke tai muu ympäristön rakenne, joka mahdollistaa lajien liikkumisen ja leviämisen. Ekologiset käytävät estävät elinympäristöjen pirstoutumista ja tukevat luonnon monimuotoisuutta. Yhteydet voivat olla vaihtelevan levyisiä käytäviä tai niin sanottujen askelkivien muodostamia ketjuja. Tuusula; Vihersiniverkostosuunnitelma, VISSI (nro 2009) Luonnos 14.5.2025 (KKL)

Hulevesi: Sateesta ja lumen sulamisesta peräisin oleva valumavesi taajama-alueella. [Ympäristötieteet:hulevesi – Tieteen termipankki](#)

Latvuspeittävyys: Latvuspeittävyys tarkoittaa yli kaksimetristen puiden latvuksen peittämää pinta-alaa. [Luonto - Green Building Council Finland](#)

Luontoviisaat kunnat-verkosto: Luontoviisaat kunnat -verkosto pyrkii hillitsemään luontokatoa, edistämään luonnon monimuotoisuutta ja vähentämään luontoa heikentävää toimintaa sekä kehittämään kokonaisvaltaisesti kuntien luontotoimintaa. [Luontoviisaat kunnat - Luontokunnat](#)

Viherkerroin-työkalu: Viherkerroin on työkalu, joka on kehitetty ohjaamaan korttelien viherrakennetta. Työkalu kuvaa tontin tai korttelin **vihertehokkuutta**, eli sitä kuinka paljon tontilla on erilaisia kasvillisuuspintoja ja sadevesiä viivyttäviä ratkaisuja suhteessa tontin pinta-alaan. Erilaisilla viherrakenteilla, kuten puilla, pensaila, köynnöksillä ja viherkatoilla on kullakin oma painotuksensa, joka vaikuttaa viherkertoimen tulokseen. Menetelmällä voidaan asettaa tonteille tietty vihertehokkuuden tavoiteluku. Tontin suunnittelussa tulee huomioida annettu tavoite, mikä varmistetaan pihasuunnitelmien pohjalta tehtävillä laskelmilla. [Viherkerroin](#)

Viherverkosto: (myös viherrakenne): Kasvullisten alueiden ja niiden välisten viheryhteyksien muodostama verkosto, joka on osa yhdyskuntarakennetta. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 39/2013 [content](#)

VISSI: Viher- ja siniverkoston yleissuunnitelma (VISSI) ohjaa koko kunnan vihersinirakenteen ja -verkoston suunnittelua yleisellä tasolla. Vihersinirakenteella tarkoitetaan vesistöjä ja kasvullisia alueita. Siihen sisältyvät puustoiset, avoimet ja kosteat elinympäristöt ja niitä yhdistävät yhteysalueet (eli ekologiset käytävät) sekä rakennetut viheralueet. Siniviherrakenteen osia ovat esimerkiksi metsät, pellot, niityt, puistot ja vesistöt sekä näiden alueiden väliset yhteydet. Tuusula; Vihersiniverkostosuunnitelma, VISSI (nro 2009) Luonnos 14.5.2025 (KKL)

Lähteet

- *Maa- ja metsätalousministeriö*. Luonnon monimuotoisuus.
<https://mmm.fi/luonto-ja-ilmasto/luonnon-monimuotoisuus>
- Punaisen kirjan verkkopalvelu. <https://punainenkirja.laji.fi/>
- *Suomen ympäristökeskus*. Ekosysteemipalvelut turvaavat ihmiselämän.
<https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/ekosysteemipalvelut>
- Vihersiniverkostosuunnitelma – VISSI [Linkki VISSIn hankekortille](#)
- Vikström, S., Furman, E., & Rantala, S. (2020). Elonkirjo luo ihmiselle elinolot. Teoksessa *Elämän verkko* (Vsk. 2020, ss. 20–34). Gaudeamus.
- WWF:n Living Planet 2024 -raportti: Luonnon ahdinko jatkuu.
<https://wwf.fi/uhat/wwfn-living-planet-raportti/>

TUUSULA

